

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

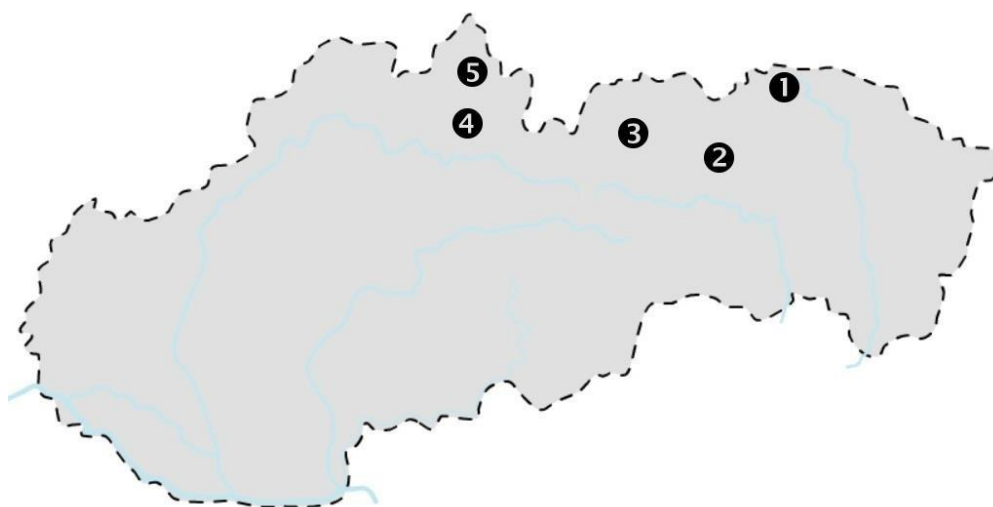
14. ročník, školský rok 2021/22

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Na slepej mape Slovenska máte číslami vyznačených 5 lokalít, ktoré sú v zozname UNESCO. Nad mapou sú k ich názvom priradené písmená. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu čísla na mape a písmena, ktoré je pri tejto lokalite.

A) Tvrdošín B) Leštiny C) Kežmarok D) Spišský hrad E) Bardejov

2.* Z ponúknutých možností vyberte dve, v ktorých sa nachádzajú drevené artikulárne kostoly. Do odpovedového hárka zapíšte iba príslušné písmená.

A) Tvrdošín B) Leštiny C) Kežmarok D) Spišské Podhradie E) Bardejov F) Žehra

3.* Podľa nasledujúcich indícií gramaticky správne zapíšte do odpovedového hárka dnešný názov mesta.

a) Ležalo na vtedy významnej obchodnej ceste medzi Čiernym a Baltským morom a vzniklo zo staršej slovanskej osady. Ako vyvinutá obec s kláštorom cisterciánov je písomne doložené v listine Bela IV. z roku 1247. Mesto malo monopol na bielenie plátna, ktorý bol dôvodom sporov s Prešovom.

b) Počas takmer 750-ročnej existencie zažilo veľké množstvo vojen, napríklad: boj s husitmi, vyše 100-ročnú vojnu s Levočou, vojnu o uhorský trón medzi poľským panovníkom Vladislavom a vdovou po uhorskom kráľovi Albertovi/Albrechtovi, takmer 250-ročné boje s majiteľmi hradu, ktorý stojí priamo v tomto meste.

c) Jeho dodnes najstaršou zachovanou pamiatkou je drevený rímsko-katolícky gotický kostol z 1. polovice 15. storočia, ktorého rozsiahle opravy mu priniesli v roku 1994 ocenenie paneurópskej mimovládnej organizácie EUROPA NOSTRA za zachovanie a zreštaurovanie tejto pamiatky.

4.* Na obrázku je najvýznamnejšia kresťanská cirkevná stavba v Bardejove.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú tejto stavby, a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Stavba nikdy nevyhorela.
- b) Na obrázku je zobrazená bazilika minor sv. Emerama.
- c) Stavbu poškodilo silné zemetrasenie, pri ktorom sa zrútila veža.
- d) Na obrázku je zobrazená bazilika major sv. Egídia.
- e) Na obrázku je zobrazená bazilika minor sv. Egídia.
- f) Stavbu nepoškodilo zemetrasenie ani požiar a zachovala sa tak, ako bola postavená.

5. * V období 16. storočia sa v okolí Bardejova šírilo nasledujúce úslovie „*Od bardejovskej spravodlivosti ochraňuj nás, Bože!*“ Do odpovedového hárka správne označte (zakrúžkujte) iba to písmeno označujúce správne tvrdenie, ktoré podmienilo toto úslovie.

- a) Mesto Bardejov bolo známe svojou prísnu spravodlivosťou.
- b) Tresty za zločiny boli v Bardejove neprimerane mierne.
- c) Rozhodovanie súdov bolo mimoriadne pomalé.

6.* Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa Spišského hradu a do odpovedového hárka označte (zakrúžkujte), či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

- a) Spišský hrad bol postavený na predtým neosídlenom mieste.
- b) Už v 12. storočí mal hrad mohutnú obytnú a obrannú vežu s priemerom viac ako 22 metrov.
- c) Hrad počas vlády Anjouovcov v Uhorsku ešte neexistoval.
- d) V polovici 15. storočia, keď tu sídlili vojská Jana Jiskru z Brandýsa, sa hrad rozrástol o rozsiahle fortifikácie s centrálnou pevnôstkou na juhozápadnej strane.

7.* Na obrázku je pohľad na Spišskú Kapitulu.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú tejto stavby a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zapíšte iba päť písmen, ktoré sú pri pravdivých výrokochoch.

- a) Predchodcom Spišskej Kapituly bol pravdepodobne benediktínsky kláštor zasvätený sv. Martinovi.
- b) Predchodcom Spišskej Kapituly bol pravdepodobne benediktínsky kláštor zasvätený sv. Jurajovi.
- c) Spišská Kapitula sa stala sídlom prepošta, ale nebola hodnoverným miestom.
- d) Spišská Kapitula sa nestala sídlom prepošta, ale bola hodnoverným miestom.
- e) Spišská Kapitula sa stala sídlom prepošta a tiež hodnoverným miestom.
- f) Najvýznamnejším objektom je Katedrála sv. Martina.
- g) Najvýznamnejším objektom je Katedrála sv. Juraja.
- h) V katedrále sa nachádza románska plastika nazývaná Leo albus.
- ch) Kanónie sú špeciálne veže zabudované do opevnenia Kapituly, v ktorých boli umiestnené delá.
- i) Kanónie sú domy pre kanonikov – cirkevných hodnostárov, ktoré sa nachádzajú vnútri opevneného areálu Kapituly.

8.* Na obrázku je pohľad na kostol v Žehre.

Prečítajte si uvedený text a opravte v ňom štyri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť/opravovať. Do odpovedového hárka uveďte gramaticky správne zapísaný chybný údaj/slovo a napíšte k nemu aj správne znenie.

Kostol sv. Rodiny v Žehre sa nachádza v regióne Šariša. Jeho stavba je príkladom dvojloďových gotických kostolov. Najstaršiu vrstvu interiérových nástenných malieb zastupujú legračné kríže. Jedinečné archaické zobrazenie Svätej Dvojice ako jedného tela s tromi hlavami so spoločnou svätožiarou z prvej polovice 14. storočia je v severnom poli klenby presbytéria.

9.* Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa dreveného evanjelického artikulárneho kostola v Kežmarku a do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sú pravdivé alebo nie.

- a) Pôvod vzniku názvu *artikulárny* súvisí s názvom špecifickej potraviny podávanej počas náboženských obradov evanjelikov.
- b) Názov *artikulárny* je odvodený od pomenovania článku zákona, ktorý bol prijatý na sneme v Šoproni v 17. storočí.
- c) Názov *artikulárny* je odvodený od pomenovania článku zákona, ktorý bol prijatý na sneme v Šoproni v 18. storočí.
- d) Prvá stavba kostola stála už v 17. storočí a neskôr v 18. storočí dostala dnešnú podobu.
- e) Prvá stavba kostola stála až v 18. storočí a neskôr v 19. storočí dostala dnešnú podobu.
- f) Prototypom kostola sa stal zrubový kostol s pôdorysom rovnoramenného gréckeho kríža v Amsterdame.
- g) Prototypom kostola sa stal zrubový kostol s pôdorysom rovnoramenného gréckeho kríža v Augsburgu.

10.* Na obrázku je pohľad na kostol v Leštínách.

Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa obce Leštiny a kostola v nej. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sú pravdivé alebo nie.

- a) Obec Leštiny sa nachádza neďaleko mesta Dolný Kubín.
- b) Obec Leštiny sa nachádza neďaleko mesta Bardejov.
- c) Stavba patrí k *artikulárnym* kostolom.
- d) Kostol bol postavený už v 17. storočí a vtedy mal už aj zvony.
- e) Kostol bol postavený už v 17. storočí, ale vtedy ešte nemal zvony.
- f) Stavba patrí ku gotickým dreveným kostolom a vznikla už v 15. storočí.
- g) Stavba nepatrí k *artikulárnym* kostolom.

11.* Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte), či sú nasledujúce stavby mladšie alebo staršie ako gotický kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne.

- a) najstaršia (románska) časť Spišského hradu
- b) kostol v Žehre
- c) artikulárny drevený kostol v Kežmarku
- d) kostol v Leštínách
- e) najstaršia časť Spišskej Kapituly
- f) opevnenie Bardejova, ktoré vzniklo v dobe vlády Ľudovíta I.

12. Uvedené štáty rozdeľte podľa toho, či boli počas prvej svetovej vojny na strane Dohody, Ústredných mocností alebo ostali neutrálne. Do odpovedového hárka zapíšte iba písmená, ktoré sú pri tom-ktorom (danom) štáte.

- a) Španielsko, b) Švajčiarsko, c) Veľká Británia,
d) Francúzsko, e) Nemecko, f) Rakúsko-Uhorsko

13. Na obrázku je pohľad na časť vojenského cintorína z prvej svetovej vojny v jednom východoslovenskom meste.

Ruské vojská však počas prvej svetovej vojny vojensky nakrátko obsadili viac východoslovenských miest. Z ponúknutých možností správne vyberte tri mestá, ktoré obsadili, a gramaticky správne ich zapíšte do odpovedového hárka.

Snina, Košice, Svidník, Prešov, Bardejov, Medzev

14. Vytvorte správne dvojice z udalostí svetových dejín a rokov, v ktorých sa stali. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu písmena a čísla.

a) 1917	1) Mierová konferencia vo Versailles,
b) 1919	2) boľševická revolúcia v Rusku,
c) 1914	3) kapitulácia Nemecka v prvej svetovej vojne
d) 1918	4) atentát v Sarajeve
e) 1933	5) Mussolini preberá moc v Taliansku
f) 1922	6) Hitler preberá moc v Nemecku

15. Pozorne si prečítajte uvedené výroky/tvrdenia a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Vavro Šrobár bol predsedom Československej národnej rady.
- b) Clevelandská dohoda z roku 1916 upravovala podmienky spoločného štátu Čechov a Slovákov.
- c) Československé légie sa sformovali aj v Rusku.
- d) Československá republika bola vyhlásená v Prahe roku 1919.

16. Do odpovedového hárka správne napíšte rok, v ktorom začala a v ktorom skončila Veľká hospodárska kríza v období medzi prvou a druhou svetovou vojnou.

17. Po roku 1918 sa na Slovensku postupne vyformovali dva protichodné politické názorové prúdy - autonomisti a centralisti. V odpovedovom hárku k nim z ponúknutých možností správne priradte nasledujúcich politikov. Stačí zapísať príslušné písmená.

- a) Andrej Hlinka
- b) Martin Rázus
- c) Ivan Dérer
- d) Milan Hodža

18. Do odpovedového hárka zapíšte gramaticky správne, ako sa nazýval najvyšší zákonodárny orgán ČSR. Jeho názov sa skladá z dvoch slov.

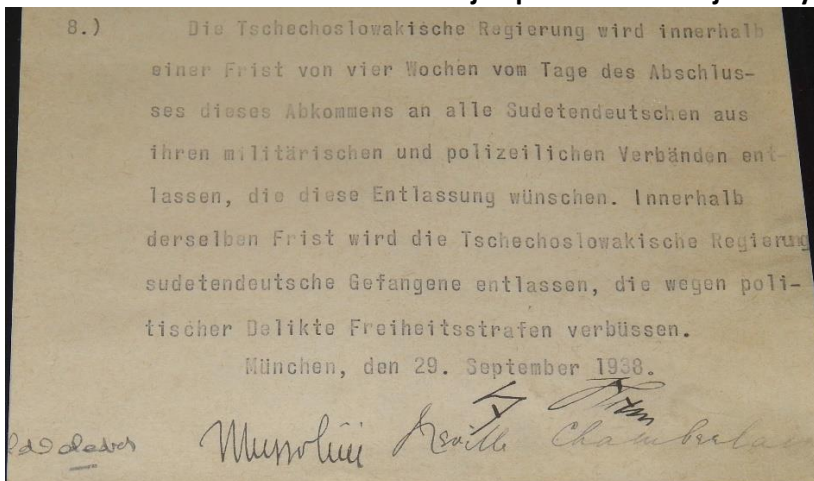
19. Pozorne si prečítajte uvedené výroky/tvrdenia a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Pre rozvoj školstva na Slovensku po roku 1918 nebol dôležitý prínos učiteľov, ktorí prišli z Čiech.
- b) V roku 1919 bola v Bratislave zriadená prvá moderná vysoká škola na Slovensku - Academia Istropolitana.
- c) V roku 1938 vznikla v Košiciach Vysoká škola technická.
- d) Pre rozvoj umeleckého života na Slovensku malo veľký význam založenie Hudobnej a dramatickej akadémie v Bratislave.

20. Do odpoveďového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sa mohli uvedené osobnosti svetovej vedy a kultúry stretnúť alebo nie.

- a) Albert Einstein a Alexander Fleming
- b) Coco Chanel a Marlene Dietrichová
- c) Ludwig Mies van der Rohe a Salvador Dalí

21. Na obrázku vidíte časť hodnovernej kópie Mníchovskej zmluvy.

Pozorne si prečítajte uvedené výroky/tvrdenia súvisiace s touto zmluvou a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpoveďového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) ČSR vyhlásilo mobilizáciu a Mníchovskú zmluvu neprijalo.
- b) Na rokovaní sa zúčastnili aj zástupcovia ZSSR.
- c) Československo prijalo rozhodnutie veľmocí a časti svojho územia sa bez boja vzdalo.
- d) Nemecko získalo časť územia ČSR, ale až po ťažkých bojoch.

22. Do odpoveďového hárka gramaticky správne doplňte chýbajúce slová v nasledujúcom texte.

V dňoch 5. a 6. októbra 1938 bola v Žiline vyhlásená slovenská ... A...

Dôsledkom Mníchovskej dohody bola Viedenská ... B ..., ktorá znamenala odstúpenie časti územia Slovenska Maďarsku.

V mesiaci ...C... roku 1938 sa konali voľby do Snemu Slovenskej krajiny.

Autori: doc. PhDr. Adriana Kíčková PhD, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Redaktorka: Mgr. Janka Aghová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2022

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády